

Evropská unie
Evropský sociální fond
Operační program Zaměstnanost

Modul 5

Praxe v dávkové podpoře bydlení a její kontextuální propojení s dalšími možnostmi podpory

Úvodem

Modul se zaměřuje na finanční sociální podporu ze strany státu. V úvodu seznamuje se základním rozdělením dávek na pojistné a nepojistné, věnuje se sociálnímu šetření a šetření v místě. Další část modulu je zaměřena na využití nepojistných dávek při řešení bydlení.

V závěru se věnuje aktivní politice zaměstnanosti a pojistným dávkám. Blíže vás seznámí i s faktory, které ovlivňují výši dávek a s postupem jakým mohou klienti o dávky žádat.

Tento modul obsahuje 3 kapitoly.

1 Základní rozdělení dávek

Dávky se primárně rozdělují na dávky pojistné a nepojistné. Úřad práce ČR poskytuje dávky obojího druhu. Naproti tomu Česká správa sociálního zabezpečení poskytuje pouze pojistné dávky.

Pro lepší přehled o možnostech podpory, vám budou v této kapitole představeny všechny dávky.

Seznámíte se s všeobecným postupem podání žádosti u dávek na bydlení.

Dozvíte se více o sociálním šetření a šetření v místě u dávek v hmotné nouzi.

Pojistné dávky

Pojistné dávky se odvozují vždy od výše příjmu z pracovního poměru nebo z podnikání.

Tyto dávky jsou hrazeny ze sociálního pojištění a zdravotního pojištění, které odvádí zaměstnanec a zaměstnavatel za zaměstnance. Pro oba subjekty je vyměřovacím základem hrubý příjem zaměstnance.

Vycházejí z výkonového modelu sociální politiky. Tedy z principu, že sociální potřeby mají být uspokojovány na základě (pracovního) příjmu a zásluh.

Výše pojistného a výše dávky (náhradový poměr) jsou určeny zákonem. Jednotlivé zákony najdete na dalším snímku, vždy u příslušné dávky.

Pojistné dávky

Po

Druh hrazení	Typ pojistné dávky
Nemocenské pojištění zákon č. 187/2006 Sb., o nemocenském pojištění	Nemocenská Peněžitá pomoc v mateřství Dávka otcovské poporodní péče - Otcovská Ošetřovné Dlouhodobé ošetřovné Vyrovnávací příspěvek v těhotenství a mateřství
Důchodové pojištění zákon č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění	Starobní důchody (včetně tzv. předčasného starobního důchodu) Invalidní důchody Vdovské a vdovecké důchody Sirotčí důchody
Příspěvek na státní politiku zaměstnanosti zákon č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti	Podpora v nezaměstnanosti Podpora při rekvalifikaci

Nepojistné dávky

Nepojistné dávky se odvozují od charakteru situací, v nichž se žadatelé ocitli. Výše dávky je stanovena zákonem.

Vycházejí z modelu sociální politiky, který vnímá potřeby lidí jako sociální právo. Úlohou sociální politiky je umožnit tato práva v adekvátní míře naplnit.

Cílem nepojistných dávek je omezit výskyt absolutní chudoby a ponechání dostatečného prostoru pro individuální iniciativu jednotlivce na svobodném trhu práce i trzích dalších.

Nepojistné sociální dávky jsou minimální garantované podpory.

Skupina dávek	Typ nepojistné dávky	
Dávky státní sociální podpory zákon č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře	Příspěvek na bydlení Rodičovský příspěvek Příspěvek na dítě Porodné Pohřebné	
Dávky pomoci v hmotné nouzi zákon č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi	Doplatek na bydlení Příspěvek na živobytí Mimořádná okamžitá pomoc	
Dávky pro osoby se zdravotním postižením	zákon č. 329/2011 Sb., o poskytování dávek osobám se zdravotním postižením Příspěvek na mobilitu Příspěvek na zvláštní pomůcky	zákon 108/2006 Sb., o sociálních službách Příspěvek na péči
Dávky pěstounské péče zákon č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí	Příspěvek na úhradu potřeb dítěte Odměna pěstouna Příspěvek při převzetí dítěte Příspěvek na zakoupení osobního motorového vozidla Příspěvek při ukončení pěstounské péče	

Sociální šetření a šetření v místě u dávek pomoci v hmotné nouzi

Poté, co jste se dozvěděli, jaké pojistné a nepojistné sociální dávky existují, se seznámíte s postupem přiznání těchto dávek.

V rámci projednání žádosti o dávku, konkrétně na pomoc při úhradě nákladů na bydlení, je třeba projít několika fázemi, které si přiblížíte v následujících snímcích. Seznámíte se s postupem podání žádosti o dávku, s průběhem sociálního šetření i šetřením v místě.

Sociální šetření je prováděno v rámci sociální práce s klienty a je třeba jej odlišovat od šetření v místě. Sociální šetření mohou provádět pouze sociální pracovníci. Sociální pracovník při rozhovoru na návštěvě u klienta v jeho přirozeném prostředí posuzuje jeho celkovou sociální situaci. Vyhodnocuje, jestli je klient v nepříznivé sociální situaci a případně navrhuje další možnosti podpory. Výsledkem je zápis do Standardizovaného záznamu sociálního pracovníka.

Šetření v místě bydliště žadatele mohou provádět všichni zaměstnanci orgánu pomoci v hmotné nouzi. Zaměřuje se na oprávněnost žádosti a správného využití dávky, dále o fyzickou kontrolu uváděných informací v žádosti, ověřuje okruh společně posuzovaných osob z hlediska společného hospodaření. Standardizovaný záznam se nepořizuje.

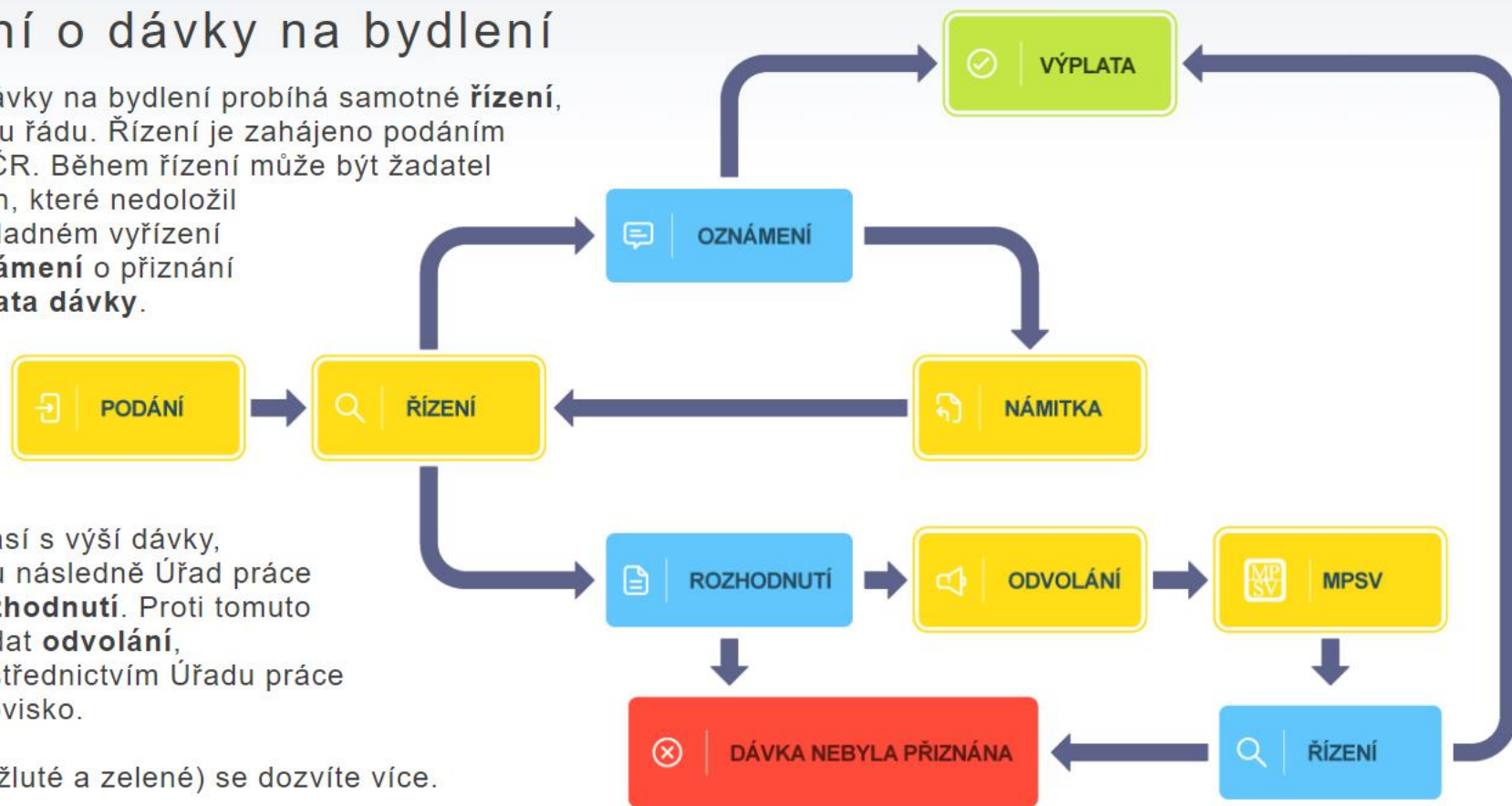

Pracovník ÚP ČR se musí při vstupu do bydliště žadatele prokázat služebním průkazem a zvláštním oprávněním.

Postup v jednání o dávky na bydlení

Po **podání žádosti** o dávky na bydlení probíhá samotné **řízení**, které podléhá správnímu řádu. Řízení je zahájeno podáním žádosti na Úřad práce ČR. Během řízení může být žadatel vyzván k doplnění příloh, které nedoložil k žádosti o dávku. Při kladném vyřízení je zasláno žadateli **oznámení** o přiznání dávky a následuje **výplata dávky**.

Pokud žadatel nesouhlasí s výší dávky, podává **námítku**, kterou následně Úřad práce ČR projedná a vydá **rozhodnutí**. Proti tomuto rozhodnutí lze ještě podat **odvolání**, a to k **MPSV**, které prostřednictvím Úřadu práce ČR vydá konečné stanovisko.

Kliknutím na 3D prvky (žluté a zelené) se dozvíte více.

Shrnutí 1. kapitoly

V první kapitole jste se seznámili s rozlišením systému dávek na pojistné a nepojistné dávky, které jsou nedílným nástrojem sociální politiky státu.

Zjistili jste, jakými způsoby lze podávat žádost o dávky, a jaké jsou její přílohy a náležitosti. Objasnili jste si průběh řízení žádosti o dávku i rozdíly mezi sociálním šetřením a šetřením v místě o dávkách pomoci v hmotné nouzi.

2 Možnosti řešení bydlení dávkami Úřadu práce ČR se zaměřením na nepojistné dávky

V této kapitole se seznámíte s nepojistnými dávkami s důrazem na dávky zabývající se nepříznivými situacemi osob, které mají nedostatečné finanční prostředky na úhradu bydlení.

Kapitola se zaměřuje na dávky státní sociální podpory, a na dávky pomoci v hmotné nouzi.

Budou vysvětleny normativní náklady na bydlení, vliv přeplatků a nedoplatků za energie a služby na výši dávek na bydlení.

Osvojíte si vzorec výpočtu dávky a naučíte se do výpočtů zahrnout částky normativů, které představují maximální uznatelnou výši pro dávky na bydlení.

V rámci dávek pomoci v hmotné nouzi se kapitola podrobněji zaměřuje na doplatek na bydlení a mimořádnou okamžitou pomoc.

Příspěvek na bydlení

Příspěvek na bydlení patří do dávek státní sociální podpory a slouží k hrazení nákladů na bydlení. Je přiznáván osobám či rodinám s nízkými příjmy, s ohledem na poměr mezi příjmy a náklady na bydlení. Tuto dávku lze využít v případě, že se jedná o bydlení v nájmu, ve vlastním bydlení a v družstevních bytech.

Žadatelem této dávky může být pouze vlastník nebo nájemce bytu, na kterého je sepsán právní titul k užívání bytu. V případě, že jsou ve smlouvě uvedeni oba manželé, může pak o dávku požádat každý z nich. Dávka ale náleží pouze jednomu z manželů po jejich vzájemné dohodě (1 byt = 1 dávka bez ohledu na počet vlastníků).

Za vlastníka bytu se považuje i vlastník nemovitosti, ve které se nachází byt jež vlastník užívá. Za vlastníka bytu se považuje i manžel, který společně užívá byt, na základě práva bydlení odvozeného od vlastnického práva druhého manžela.

Pokud nárok na příspěvek na bydlení neuplatňuje manžel jako vlastník bytu, může tento nárok uplatnit druhý z manželů.

Na příspěvek na bydlení nemají nárok osoby, které mají podnájemní smlouvu, ubytovací smlouvu, využívají některou z pobytových sociálních služeb, nebo jinou formu nestandardního bydlení. V těchto případech mohou mít nárok pouze na dávku pomoci v hmotné nouzi - doplatek na bydlení. O této dávce se dozvíte v další části této kapitoly.

Zdroj: >>zákon č. 117/1995 Sb. zákon o státní sociální podpoře, § 24, odst. 2

Příspěvek na bydlení je primární dávkou v oblasti bydlení.

Žádost o příspěvek na bydlení

Žádost o příspěvek na bydlení se podává 1x ročně a následně se každé čtvrtletí dokládají náklady na bydlení a příjmy rodiny za předcházející kalendářní čtvrtletí. Nárok na výplatu dávky vzniká dnem podání žádosti a nárok lze uplatnit max. 3 měsíce zpětně.

Žádost o příspěvek na bydlení se podává na pracovišti Úřadu práce ČR dle trvalého místa pobytu žadatele. Žádost lze podat osobně, elektronicky či za pomoci datové schránky (blíže viz kapitola 1 - Podání žádosti).

Co je nutné přiložit?

 Úřad práce ČR

SSP
Tiskopis prosím vyplíte čitelně

podací razítko C
S 15

Žádost o příspěvek na bydlení

A. Žadatel o příspěvek:

Příjmení:	Jméno:	Rodné číslo v ČR ¹⁾ :	
Rodné příjmení ²⁾ :	Titul před:	za:	Státní příslušnost:
Trvalý pobyt:	Obec:	Část obce:	
	Ulice:	Č. p.:	Č. orient.: PSČ:
	Číslo bytu ³⁾ :		
Adresa pro doručování ⁴⁾ :	Obec:	Část obce:	
	Ulice:	Č. p.:	Č. orient.: PSČ:
Bydliště v ČR ⁵⁾ :	Příjmy ⁶⁾ :	Nezapařtenost žadatele ⁷⁾ :	
Telefon ⁸⁾ :	E-mail:	ID datové schránky:	

Veškeré příjmy uváděné v této žádosti jsou za kalendářní čtvrtletí (tj. rozhodné období):

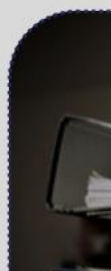

Praxe

Žádost

Žádost
náklad
dávky v

Žádost
pobytu
(blíže v

Co

Úřad práce ČR

SSP

Tiskopis prosím vyplňte čitelně

podací razítko	C S 15

Žádost o příspěvek na bydlení

A. Žadatel o příspěvek:

Příjmení:	Jméno:	Rodné číslo v ČR ¹⁾ :					
Rodné příjmení ²⁾ :	Titul před:	za:	Státní příslušnost:				
Trvalý pobyt:	Obec:	Část obce:	Ulice:	Č. p.:	Č. orient.:	PSČ:	Číslo bytu ³⁾ :
Adresa pro doručování ⁴⁾ :	Obec:	Část obce:	Ulice:	Č. p.:	Č. orient.:	PSČ:	
Bydliště v ČR ⁵⁾ :	Příjmy ⁶⁾ :	Nezaopatřenost žadatele ⁷⁾ :					
Telefon:	E-mail:	ID datové schránky:					

Veškeré příjmy uváděné v této žádosti jsou za kalendářní čtvrtletí (tj. rozhodné období⁸⁾):

. čtvrtletí 20

K žádosti je nutné předložit:

- průkaz totožnosti pro všechny uvedené osoby (tzv. společně posuzované osoby, podrobněji na dalších snímcích), v případě, že v dokladu totožnosti není uvedené rodné příjmení, dokládá se rodný list, u dětí do 15 let se rodný list dokládá vždy,
- doklad o výši čtvrtletního příjmu (za letní prázdniny doklad o výši příjmů nezaopatřeného dítěte za červenec a srpen),
- doklad o tom, že byt je užíván na základě nájemní smlouvy nebo na základě vlastnictví k nemovitosti,
- doklad o uhrazených nákladech na bydlení,
- potvrzení o studiu nebo potvrzení o vedení v evidenci Úřadu práce ČR jako uchazeč o zaměstnání, platí pro děti po skončení povinné školní docházky do 18. roku věku dítěte,
- doplňující údaje o osobách uvedených v žádosti o příspěvek na bydlení, pokud lze v domácnosti vytvořit více okruhů společně posuzovaných osob (platné od 1. 7. 2020).

Určení výše příspěvku na bydlení

Výše dávky příspěvku na bydlení vychází z úhrad nákladů na bydlení, pokud jsou vyšší než 30 % (v Praze 35 %) rozhodného příjmu žadatele a společně posuzovaných osob.

Skutečné náklady na bydlení se porovnávají s rozhodným příjmem a vztahují se k normativním nákladům.

Výše příspěvku na bydlení se odvozuje od skutečných nákladů na bydlení, které jsou započítány maximálně do výše normativních nákladů. Následně se náklady porovnávají s tzv. rozhodným příjmem.

Dávka umožňuje dostupnost a udržitelnost bydlení pro osoby a rodiny s nízkými příjmy.

Se všemi výše uvedenými termíny se seznámíte na dalších snímcích.

Rozhodný příjem společně posuzovaných osob u příspěvku na bydlení

Příjem rozhodný pro přiznání dávky se stanoví jako měsíční průměr příjmů rodiny, které připadají na rozhodné období.

Měsíční průměr příjmů rodiny se stanoví jako součet jednotlivých měsíčních průměrů příjmů oprávněné osoby a osob s ní společně posuzovaných. Níže se dozvíte, co lze považovat za příjmy společně posuzovaných osob a také za příjmy, které se dokládají u zaměstnanců a osob samostatně výdělečně činných.

Termín „společně posuzované osoby“ si objasníte následně.

Společně
posuzované příjmy

Zjišťování příjmů

Společně posuzované příjmy

Do společně posuzovaných příjmů náleží přijaté finanční prostředky ze zaměstnání či podnikání.

Dále se započítává výše přijatého výživného, důchodů a dalších příjmů. Započítávají se i příjmy za práci žáků a studentů z praktického vyučování a praktické přípravy.

Jestliže výdělečnou činnost nebo podnikání vykonávalo v červenci nebo v srpnu nezaopatřené dítě, musí žadatel doložit doklad o příjmu nezaopatřeného dítěte a zároveň doklad o výši čtvrtletního příjmu nezaopatřeného dítěte. Na základě doloženého dokladu o příjmu nezaopatřeného dítěte za červenec a srpen se takto dosažený příjem za období prázdnin nepovažuje za příjem.

Příjmy považované pro účely stanovení rozhodného příjmu jsou blíže specifikovány v části druhé, § 5, zákona č. 117/1995 Sb. zákon o státní sociální podpoře.

V případech, kdy příjem nedosahuje částky životního minima domácnosti, je jako příjem posuzováno životní minimum domácnosti.

Společně posuzované příjmy

Do společně posuzovaných příjmů náleží přijaté finanční prostředky ze zaměstnání či podnikání.

Dále se započítává výše přijatého výživného, důchodů a dalších příjmů. Započítávají se i příjmy za práci žáků a studentů z praktického vyučování a praktické přípravy.

Jestliže výdělečnou činnost nebo podnikání vykonávalo v červenci nebo v srpnu nezaopatřené dítě, musí žadatel doložit doklad o příjmu nezaopatřeného dítěte a zároveň doklad o výši čtvrtletního příjmu nezaopatřeného dítěte. Na základě doloženého dokladu o příjmu nezaopatřeného dítěte za červenec a srpen se takto dosažený příjem za období prázdnin nepovažuje za příjem.

Příjmy považované pro účely stanovení rozhodného příjmu jsou blíže specifikovány v části druhé, § 5, zákona č. 117/1995 Sb. zákon o státní sociální podpoře.

V případech, kdy příjem nedosahuje částky životního minima domácnosti, je jako příjem posuzováno životní minimum domácnosti.

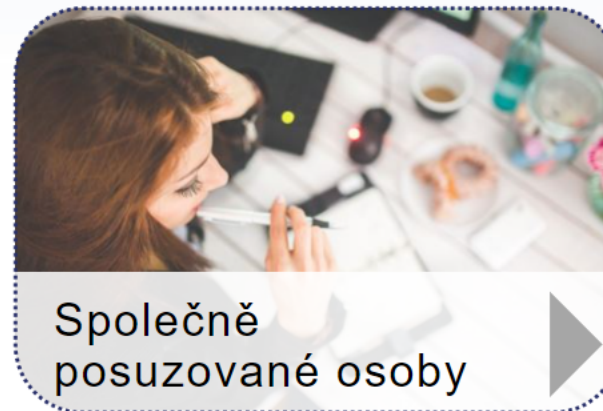

Společně posuzované osoby u příspěvku na bydlení

Termín společně posuzované osoby se řídí definicí v >>zákoně o životním a existenčním minimu. Tuto definici přejímá i >>zákon o státní sociální podpoře, který upravuje příspěvek na bydlení a další dávky.

Od 1. 7. 2020 nabyla účinnosti novela zákona č. 363/2019 Sb., kterou se mění zákon č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře. Podle této novely se do okruhu společně posuzovaných osob pro účely příspěvku na bydlení zahrnují všechny osoby bydlící v bytové jednotce. Počítají se osoby, které skutečně žijí v daném bytě bez nutnosti nahlášení k trvalému pobytu.

Výjimkou jsou osoby, které bydlí v bytě, a prokáží, že nehradí společné náklady na své potřeby.

Společně posuzované osoby

Společně posuzované osoby jsou vždy rodiče s nezletilými nezaopatřenými dětmi, dále manželé či registrovaní partneři, zletilé děti, pokud společně s rodiči užívají byt a nejsou již společně posuzovány se svými choti nebo jinými osobami. Dále se také může jednat o další osoby, které v bytě žadatele bydlí a společně hradí náklady na své potřeby.

Společně posuzovanými osobami jsou i osoby, které se přechodně zdržují mimo byt, pokud je tomu tak z důvodu soustavné přípravy na budoucí povolání, zdravotních nebo pracovních důvodů (včetně dobrovolnické služby). Jde o osoby, jejichž příjem se sčítá pro posouzení žádosti o příspěvek na bydlení.

Počet společně posuzovaných osob v domácnosti určuje výši normativu, tedy maximální výši uznatelných nákladů na bydlení.

I výše uvedené osoby mohou být vyřazeny z okruhu společně posuzovaných osob v případě, že se jedná o příspěvek na bydlení, a to tehdy, když některá ze společně posuzovaných osob nejméně po dobu tří měsíců prokazatelně byt neužívá. Pak může být rozhodnuto, že se k této osobě při posouzení nároku na příspěvek na bydlení a jeho výši nepřihlíží.

Skutečné náklady na bydlení

Dalším nutným krokem pro vyměření příspěvku na bydlení je zjištění jednotlivých položek skutečných nákladů na bydlení klienta.

Skutečné náklady na bydlení tvoří průměr skutečných úhrad v předchozím kalendářním čtvrtletí.

V případě, kdy součet skutečných nákladů na bydlení překročí normativní náklady na bydlení, se započtou pouze náklady do výše normativů.

Může nastat situace, že klient žádající o dávku bydlí v novém bydlení, a do této doby příspěvek na bydlení nepobíral. Pak se místo skutečně uhrazených nákladů na bydlení započte 80 % normativních nákladů na bydlení (normativní náklady budou vysvětleny dále).

Skutečné náklady na bydlení

Do skutečných nákladů na bydlení se zahrnují náklady na:

- nájemné,
- úhrady za vytápění,
- teplou užitkovou vodu, vodné a stočné,
- náklady na provoz výtahu, osvětlení a úklid společných prostor,
- odvoz odpadních vod a čištění jímek,
- na společnou televizní a rozhlasovou anténu,
- odvoz komunálního odpadu,
- další prokazatelné a nezbytné služby související s bydlením.

Rovněž sem lze zahrnout i úhrady za dlužné nájemné a jiné provedené úhrady dlužných částek spojených s užíváním bytu.

Rozhodné pro schválení žádosti o příspěvek na bydlení je, zda náklady byly za dané období skutečně uhrazeny.

Přeplatky a nedoplatky za služby související s bydlením

V rámci žádosti o dávky se mohou aktuálně uhrazené nedoplatky započítat do nákladů na bydlení. Naopak o vrácené přeplatky jsou náklady sníženy. Obojí pak ovlivňuje výpočet aktuální výše dávky. Náklady se uznávají pouze do výše normativních nákladů.

Byla-li v období kalendářního čtvrtletí, za které se náklady na bydlení zjišťují, vrácena částka jako přeplatek na nákladech na bydlení, snižuje se částka nákladů na bydlení v tom kalendářním čtvrtletí, kdy k vrácení částky došlo, a to i v případě, že vrácená částka byla za dobu delší než posuzované kalendářní čtvrtletí.

Normativní náklady čili normativy

Skutečné náklady na bydlení se porovnávají s tzv. normativními náklady neboli normativy. Výše normativních nákladů je stanovena nařízením vlády >>č. 580/2020 Sb. Jedná se o částky, které představují maximální výši uznatelných nákladů na bydlení. Normativní náklady na bydlení stanovuje vláda pro každý rok novým nařízením.

Výše normativů se odvíjí podle velikosti obce a počtu osob v domácnosti. Tyto náklady se rozlišují podle právního vztahu žadatele o příspěvek či dávku k bytu. Tedy jsou odlišné u bytů s nájemní smlouvou, u družstevních bytů nebo u bytů v osobním vlastnictví.

Normativní náklady na bydlení podle počtu obyvatel obce

Výše normativních nákladů pro nájemní byty / družstevní byty a byty vlastníků, které nám určí maximální uznatelnou částku na náklady a slouží pro výpočet výše příspěvku na bydlení pro rok 2021.

Počet osob v rodině podle § 7 odst. 5 zákona	Měsíční náklady na bydlení podle počtu obyvatel obce v Kč (Nájemní byty / Družstevní byty a byty vlastníků)				
	Praha	100 000+	50 000 – 99 999	10 000 – 49 999	0 – 9 999
jedna	8 775 / 4 932	6 965 / 4 932	6 637 / 4 932	5 653 / 4 932	5 476 / 4 932
dvě	12 205 / 7 045	9 729 / 7 045	9 279 / 7 045	7 934 / 7 045	7 689 / 7 045
tři	16 337 / 9 605	13 099 / 9 605	12 511 / 9 605	10 752 / 9 605	10 432 / 9 605
čtyři a více	20 077 / 11 944	16 172 / 11 944	15 463 / 11 944	13 341 / 11 944	12 955 / 11 944

Normativní náklady u nájemních bytů, vlastníků, normativy pevných paliv

Částky, které se započítávají místo nájemného u vlastníků a družstevních bytů, označované také jako srovnatelné náklady pro rok 2021 a částky, které se fixně započítávají za pevná paliva, pokud jsou používána:

Počet osob v rodině podle § 7 odst. 5 zákona	Srovnatelné náklady v Kč	Fixní částka za paliva v Kč
jedna	2 128	789
dvě	2 912	1 079
tři	3 808	1 411
čtyři a více	4 592	1 744

Rozdílnost nákladů na bydlení dle typu bydlení

Na předchozích snímcích jsou uvedeny normativní náklady. Nyní si upřesníte, jak vypočítat náklady dle typů bydlení.

Jedná se o průměr skutečně uhrazených nákladů nebo částky, která byla uhrazena za předchozí kalendářní čtvrtletí, a to maximálně do výše normativních nákladů. Částky normativních nákladů na bydlení se odlišují dle právní úpravy typu bydlení.

Družstevní byty
a vlastní bydlení

Bydlení na základě
nájemní smlouvy

Nelze žádat o dávku na dvou bydlištích současně. Např. v případě, že v jednom má osoba trvalý pobyt a v druhém bydlí přechodně, např. pro výkon povolání.

Náklady na bydlení v družstevních bytech a bytech vlastníků

U bydlení, které je ve vlastnictví žadatele, či tam, kde se jedná o družstevní byt, se náklady určují fixní částkou, která se počítá namísto nájmu. Jedná se o tzv. srovnatelné náklady.

K těm se ještě připočítají další skutečně uhrazené náklady spojené s užíváním bytu. Maximální výše uznatelných nákladů je pouze do výše normativů.

Náklady na bydlení na základě nájemní smlouvy

U bytů, které jsou užívány na základě nájemní smlouvy, se uvádějí skutečné náklady - uhrazené nájemné, společně s dalšími náklady na bydlení - elektřina, plyn, vodné a další.

Tyto náklady jsou však uznatelné jen do výše normativních nákladů.

Vzorec pro výpočet příspěvku na bydlení

Příspěvek na bydlení je tvořen vzorcem: (náklady – příjmy) * koeficient

Výše příspěvku na bydlení se vypočte jako rozdíl mezi normativními **náklady** na bydlení (nebo skutečnými náklady na bydlení, pokud jsou nižší) a rozhodným **příjmem** rodiny (nebo životním minimem rodiny, je-li vyšší) a výsledek se **vynásobí zákonným koeficientem** 0,30 (v Praze 0,35).

Nezapomněli jste
na zkratku příspěvku
na bydlení? = PnB

Dávky pomoci v hmotné nouzi

V další části kapitoly si prohloubíte znalosti o možnostech úhrady nákladů na bydlení prostřednictvím dávek pomoci v hmotné nouzi. Kapitola se zaměřuje na doplatek na bydlení, příspěvek na živobytí a mimořádnou okamžitou pomoc.

Seznámíte se s pojmem hmotná nouze a také s typy bydlení, na které se vztahuje doplatek na bydlení, a jakou měrou. Naučíte se vzorec pro výpočet této dávky. Definujete si okolnosti, které ovlivňují nárok na dávky pomoci v hmotné nouzi a také jejich výši.

Před posuzováním nároku na dávky pomoci v hmotné nouzi je třeba nejprve hledat vlastní zdroje žadatele a možnosti řešení nepříznivé sociální situace samotným žadatelem. Teprve pokud vlastní zdroje a možnosti selžou, nastupuje systém sociálních dávek.

Listina základních práv a svobod říká, že: „Každý, kdo je v hmotné nouzi, má právo na takovou pomoc, která je nezbytná pro zajištění základních životních podmínek.“

Úvod do pomoci v hmotné nouzi

Pomoc v hmotné nouzi je určena osobám, které nemají dostatek finančních prostředků pro zajištění svých základních potřeb.

V první řadě se očekává, že se budou snažit najít si zaměstnání.

Zákon předpokládá, že se tyto osoby budou aktivně zapojovat do řešení své situace a snažit se zvýšit příjem vlastními silami. Ať už registrací na Úřadu práce ČR jako uchazeč o zaměstnání nebo získáním zaměstnání.

Jednou z možností zvýšení příjmu vlastním přičiněním, je zvýšení příjmu prodejem nebo jiným využitím majetku. Také toho lze docílit uplatněním všech nároků (např. pohledávky na pojistné dávky, požádání o příspěvek na bydlení, uplatnění nároku na výživné, na slevu na dani na vyživované dítě apod.).

Pomoc dávky v hmotné nouzi je jedno z opatření, které je zaměřeno na boj proti sociálnímu vyloučení. Jde o nástroj, jak zajistit prostředky k uspokojení životních potřeb. Jedná se o záchranou síť, která je určena lidem v akutní životní nouzi a nedostatku.

Pozitivní vymezení hmotné nouze

Z hlediska vymezení hmotné nouze se řeší situace žadatele pokud není schopen zvýšit své příjmy vlastním úsilím. Situaci hmotné nouze můžete vymežit buď pozitivně, tedy vyjmenováním skutečností a okolností, ve kterých se člověk nachází, nebo negativně, vyjmenováním podmínek, které žadatel o dávku v hmotné nouzi nesplňuje.

V hmotné nouzi je osoba, která si sama nemůže zvýšit příjmy a má i po odečtení přiměřených nákladů na bydlení, tak nízký příjem, že nedosahuje částky živobytí, nebo osoba, která dosahuje částky živobytí, ale ta nestačí k úhradě odůvodněných nákladů na bydlení.

Osobou v hmotné nouzi může být také osoba, které z důvodu nedostatku finančních prostředků hrozí vážná újma na zdraví, nebo osoba, kterou postihla mimořádná událost, např. živelná pohroma, jako např. vichřice, povodeň či jiná destruktivní událost. Také to může být osoba, která se potýká např. s následky pandemie (náhlá ztráta zaměstnání z důvodu pandemie, pokles příjmů či ztráta příjmů v důsledku pandemie, s nemožností vykonávat svojí podnikatelskou činnost v souvislosti s uzavřením provozoven atd., nucená karanténa apod.).

Mohou nastat i případy, kdy osoba nemá vzhledem ke svým příjmům a celkovým sociálně majetkovým poměrům dostatek prostředků na úhradu nezbytného jednorázového výdaje, pořízení/opravu nezbytných předmětů dlouhodobé potřeby, nebo na úhradu nákladů souvisejících se zajištěním vzdělávání či zájmové činnosti dítěte. V těchto případech je také k situaci přihlédnuto a žadatelé mohou být posuzováni jako osoby v hmotné nouzi.

Dále se může jednat o osoby, které by mohly být ohroženy sociálním vyloučením, pokud by jim tato pomoc v hmotné nouzi nebyla poskytnuta. Jedná se o osoby, které se navracejí např. z výkonu trestu odnětí svobody, z léčení závislostí, ze školského zařízení pro výkon ústavní či ochranné výchovy nebo o osoby bez přístřeší a osoby ohrožené trestnou činností jiné osoby.

Negativní vymezení hmotné nouze

Zákon o pomoci v hmotné nouzi obecně definuje osoby, které nejsou považovány za osoby v hmotné nouzi.

Jedná se o osoby, které nejsou v pracovním nebo obdobném vztahu, popřípadě nevykonávají tyto vztahy alespoň v rozsahu 20 hodin měsíčně ani nevykonávají samostatnou výdělečnou činnost a nejsou vedeny v evidenci uchazečů o zaměstnání, popř. osoby, které jsou v pracovním nebo obdobném vztahu, ale nemají z těchto vztahů v rozhodném období příjem, [>>s výjimkou některých osob](#).

Osoby, které splňují podmínky pro pozitivní posouzení osoby v hmotné nouzi, ale odmítají bez vážného důvodu zaměstnání či se nechtějí účastnit programů Úřadu práce ČR pro lepší uplatnění se na trhu práce, mohou být z hmotné nouze vyřazeny.

Za osobu aktivně řešící nepříznivou situaci je považována osoba zaměstnaná na min. 20 hodin měsíčně, nebo registrovaná na Úřadu práce ČR jako uchazeč o zaměstnání.

Zákon o pomoci v hmotné nouzi vyjmenovává i osoby, které podmínky pro vyhodnocení stavu hmotné nouze splňovat nemusí a přesto jsou považovány za osoby v hmotné nouzi.

Jedná se o osoby, které postihne vážná mimořádná událost, které nemají dostatečné příjmy a hrozí jim vážná újma na zdraví. Také osoby, které nemají dostatečné prostředky na úhradu jednorázového výdaje a hrozí jim sociální vyloučení, osoby po ukončení léčeni apod.

Výše započitatelného příjmu

Příjmem osoby nebo společně posuzovaných osob se pro účely příspěvku na živobytí rozumí 70 % příjmu ze závislé činnosti, 80 % z podpory v nezaměstnanosti či rekvalifikaci či některého z důchodů a 100 % z ostatních příjmů (např. výživné, rodičovský příspěvek aj.) dle zákona o životním a existenčním minimu, snížený o přiměřené náklady na bydlení.

Okruh společně posuzovaných osob u dávky doplatku na bydlení je totožný jako u dávky příspěvku na živobytí.

Hmotná nouze a dávky pomoci v hmotné nouzi

Vyjasnili jste si pojem hmotná nouze a jak se posuzuje. Nyní se budete věnovat konkrétním dávkám pomoci v hmotné nouzi.

Do dávek pomoci v hmotné nouzi patří:

- příspěvek na živobytí,
- doplatek na bydlení,
- dávka mimořádné okamžité pomoci.

Nedílnou a velmi důležitou součástí systému pomoci v hmotné nouzi je sociální práce s klienty. V rámci sociální práce se na podpoře klienta mohou podílet jak pracovníci Úřadu práce ČR, tak i pracovníci obecních úřadů a sociálních služeb. Ti mají blíže ke klientům, znají jejich problémy, a mohou tak v rámci sociální práce efektivněji reagovat na jejich problémy.

Více o práci nestátních neziskových organizací se dozvíte v modulu č. 11.

Příspěvek na živobytí

První dávkou pomoci v hmotné nouzi, kterou se budeme zabývat, je příspěvek na živobytí.

Výpočet dávky příspěvku na živobytí se provádí takto:

výše = částka živobytí – (příjem – přiměřené náklady na bydlení)

Za přiměřené náklady na bydlení se pro výpočet nároku na příspěvek na živobytí považují odůvodněné náklady na bydlení, nejvýše však do 30 %, a v hlavním městě Praha do 35 % příjmu osoby nebo společně posuzovaných osob.

O cenách obvyklých se dozvíte v dalších snímcích zabývajících se dávkou - doplatek na bydlení.

Doplatek na bydlení

Další dávkou pomoci v hmotné nouzi je doplatek na bydlení.

Nárok na doplatek na bydlení má osoba, která splňuje podmínku získání příspěvku na živobytí. Nárok na příspěvek na živobytí má osoba v hmotné nouzi, pokud její příjem a příjem společně posuzovaných osob nedosahuje částky živobytí posuzovaných osob.

Doplatek na bydlení je určen těm osobám, kterým poskytnutý příspěvek na bydlení nestačí k úhradě nákladů na bydlení, nebo nemají nárok na příspěvek na bydlení z důvodu užívání nestandardní formy bydlení jako např. ubytovny, podnájemní byty, nebytové prostory atd. Tyto osoby dále musí řádně prokázat právní vztah k bytu, a to vlastnictvím, nájemní či jinou smlouvou nebo také rozhodnutím či jiným právním titulem.

Na rozdíl od příspěvku na bydlení není u doplatku na bydlení vyžadována nájemní smlouva, nýbrž postačuje i jiné písemné smluvní ujednání jako např. smlouva o ubytování apod.

Doplatek na bydlení lze přiznat i osobě, které příspěvek na živobytí přiznán nebyl, ale její příjmy a příjmy společně posuzovaných osob nepřesáhly 1,3 násobek částky jejich živobytí. Současně se také přihlíží k sociálním a majetkovým poměrům.

Dále lze doplatek na bydlení přiznat v případech, kdy nebyl přiznaný příspěvek na bydlení z důvodu jiného obydlí. Jde tedy o možnost čerpání dávky i na jiné bydlení než vlastní či nájemní. Jedná se typicky o případy ubytoven, obytných prostorů či staveb určených k rekreaci či zařízení pobytových sociálních služeb. Tyto nestandardní typy bydlení pak mohou být posouzeny jako případy hodné zvláštního zřetele.

Odůvodněné náklady na bydlení u dávky doplatku na bydlení

Odůvodněné náklady jsou náklady, které jsou vynaloženy na nájemné a náklady spojené s užíváním bytu. Takové náklady jsou uznatelné u nájmu do výše ceny v místě obvyklé, u družstevních bytů či vlastnictví bytu maximálně do výše normativních nákladů.

Je-li shledáno, že žadatel nebo příjemce doplatku na bydlení užívá nepřiměřený byt např. náklady na bydlení neodpovídají velikosti bytu, nepřiměřený počet osob v bytě atd., a žadatel má možnost se přestěhovat do přiměřenějšího bytu, který ale odmítá, lze toto posoudit tak, že nárok na dávku nevznikne nebo zanikne. Nastanou-li tyto situace, je nutná spolupráce Úřadu práce ČR se sociálními pracovníky obce.

U doplatku na bydlení je rozhodným obdobím, pro zápočet odůvodněných nákladů na bydlení, aktuální kalendářní měsíc.

U služeb je to obdobné. Uznatelné náklady jsou takové, které jsou ve výši ceny v místě obvyklé, blíže k obvyklým cenám na dalším snímku.

Náklady na úhradu energií vycházejí z průměrné ceny pro bytovou jednotku. Uznává se prokazatelně nezbytná spotřeba energií. Výše úhrady za prokazatelně nezbytnou spotřebu energií se stanoví jako průměrná cena za dodávku energií pro bytovou jednotku určité velikosti podle sdělení příslušných dodavatelů těchto energií, nejvýše však ve výši skutečných úhrad. V případě, kdy má osoba dlouhodobě nepříznivý zdravotní stav, lze tuto položku navýšit až o 10 %.

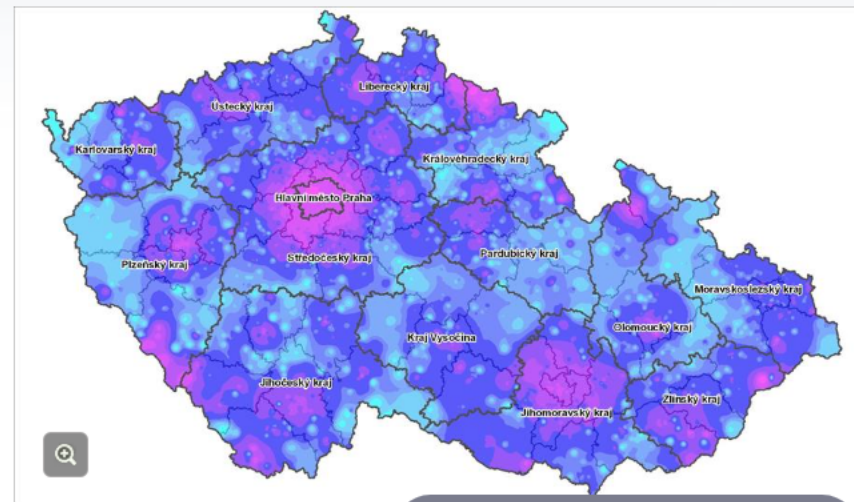

Cena v místě obvyklá

Cena v místě obvyklá se zjišťuje ze srovnatelného nájemného obvyklého v daném místě.

V místě obvyklé nájemné se stanoví na základě prokazatelného doložení výše nejméně 3 srovnatelných nájemných v dané lokalitě. Zvlášť se stanoví pro obecní byty a zvlášť pro tržní byty. Zjišťuje se výše nájemného stanovená pro jednotlivé velikosti bytů (malé, střední, velké) na základě ceny nájemného za 1 m² bytu. U tržních bytů lze nájemné v místě obvyklé zjišťovat z více zdrojů.

Výše nájemného je odlišná místo od místa. Podívejte se buď na obrázek, nebo na [>>online mapu](#). (zdroj: Asociace realitních kanceláří ČR)

Barvy na mapě představují výši obvyklého nájemného. Tedy nejvyšší nájemné je zvýrazněno růžovou barvou, nejnižší světle modrou.

Vzorec pro výpočet doplatku na bydlení

Obecně platí tento vzorec:

$$V = (ON - PnB) - ((P + PnŽ) - ŽB)$$

Význam jednotlivých zkratk naleznete [>>zde](#).

Výši doplatku na bydlení zjistíme, když odečteme od odůvodněných nákladů na bydlení příspěvek na bydlení a následně od této částky odečteme rozdíl mezi součtem příjmu a příspěvku na živobytí a živobytím.

Primární dávka pro úhradu bydlení je však příspěvek na bydlení, doplatek na bydlení je až na druhém místě!

LNÍ BYDLENÍ

Význam zkratk

Vz

Zkratka	Význam
ON	Odůvodněné náklady
PnB	Příspěvek na bydlení – pokud je nárok
P	Příjmy – jako u příspěvku na živobytí, ale bez odečtu přiměřených nákladů na bydlení
PnŽ	Příspěvek na živobytí
ŽB	Živobytí – jako u příspěvku na živobytí

Opatření obecné povahy

Při žádosti o doplatek na bydlení se v praxi můžete setkat s tzv. opatřením obecné povahy.

Obec může v případě zvýšeného výskytu sociálně nežádoucích jevů v nějaké lokalitě požádat pověřený obecní úřad o vyhlášení této lokality za oblast se zvýšeným výskytem sociálně nežádoucích jevů (dále: opatření obecné povahy). Obecní úřad následně projedná situaci v této lokalitě s Policií ČR nebo Orgánem sociálně-právní ochrany dětí (pokud se nežádoucí jevy týkají dětí). Pokud na základě zjištěných informací zjistí, že se zde nežádoucí sociální jevy vyskytují ve zvýšené míře, vyhlásí opatření obecné povahy.

V této oblasti pak není možné přiznat doplatek na bydlení osobám, jejichž právní titul k užívané nemovitosti vznikl až po vyhlášení opatření obecné povahy. Výjimku tvoří osoby, které užívají pobytové sociální služby.

Při řízení o přiznání dávky doplatku na bydlení, tak orgán pomoci v hmotné nouzi musí nejprve prověřit, zda oblast, v níž osoba užívá byt, stavbu pro individuální či rodinnou rekreaci, jiný než obytný prostor nebo ubytovací zařízení, není oblastí s vyhlášeným opatřením obecné povahy.

Dále je nezbytné zjistit, od kdy žadatel tento prostor k bydlení na základě právního titulu nebo na základě vlastnictví užívá, a jestli užívání vzniklo ještě před vyhlášením opatření obecné povahy. Jestliže právní titul k užívání vznikl až po vyhlášení opatření obecné povahy, nárok na doplatek na bydlení nevznikne.

Mimořádná okamžitá pomoc

Poslední dávkou pomoci v hmotné nouzi je mimořádná okamžitá pomoc.

Slouží ke zmírnění dopadů závažné životní události a lze ji čerpat v šesti různých situacích, jejichž výčet se zobrazí při kliknutí na obrázek.

Dávku je možné poskytnout v situacích jako je událost spojená s živelnou pohromou např. povodeň, vichřice atd., a také u pandemie, nyní ve spojitosti s COVID-19. Dále lze dávku poskytnout např. v případě hrozby újmy na zdraví, zajištění základního nezbytného předmětu dlouhodobé potřeby, jednorázového výdaje např. na správní poplatky při vystavení dokladů atd.

Situace pro čerpání
mimořádné pomoci

Výše mimořádné
okamžitě pomoci

Dávky mimořádné
okamžitě pomoci jsou
vypláceny jednorázově.

Výčet šesti situací pro čerpání dávky mimořádné okamžité pomoci:

1. hrozba vážné újmy na zdraví - osoba nesplňuje podmínky pro nárok na opakované dávky a hrozí jí újma na zdraví,
2. postižení vážnou mimořádnou událostí (požár, povodeň, zemětřesení, ekologická havárie),
3. úhrada nezbytného jednorázového výdaje (úhrada správních poplatků za vyřízení nových osobních dokladů při jejich ztrátě, zajištění duplikátu rodného listu, popř. zajištění dokumentů potřebných k přijetí do zaměstnání, jízdné, nocleh, kauce),
4. úhrada pořízení nebo opravy nezbytného základního předmětu dlouhodobé potřeby (např. pračka, lednice či postel),
5. úhrada odůvodněného výdaje souvisejícího s nezaopatřenými dětmi (náklady na školní pomůcky či náklady spojené s volnočasovými aktivitami dítěte),
6. hrozba sociálního vyloučení (osoba propuštěna z výkonu trestu odnětí svobody).

Situace	Výše dávky mimořádné okamžité pomoci
Hrozba vážné újmy na zdraví	Doplnění příjmu do výše existenčního minima osoby, která není nezaopatřeným dítětem, a u nezaopatřeného dítěte do výše jeho životního minima.
Postižení vážnou mimořádnou událostí	Až do patnáctinásobku částky životního minima jednotlivce.
Úhrada nezbytného jednorázového výdaje (jízdné, nocleh, správní poplatek za nové osobní doklady, kauce apod.)	Až do výše jednorázového výdaje. V případě kauce maximálně do výše dvojnásobku nájemného.
Úhrada pořízení nebo opravy nezbytného základního předmětu dlouhodobé potřeby (pračka, postel, vodovodní kohoutek apod.)	Až do výše nákladu, maximálně desetnásobku částky životního minima jednotlivce v součtu za kalendářní rok.
Úhrada odůvodněného výdaje souvisejícího s nezaopatřenými dětmi	
Hrozba sociálního vyloučení	Jednorázově až 1000 Kč, dále až do výše čtyřnásobku životního minima jednotlivce při součtu dávek za kalendářní rok.

Formy výplaty dávek

V závěru druhé kapitoly se seznámíte s formami výplaty jednotlivých dávek, frekvencí jejich výplaty, formami nepeněžité výplaty dávek a minimální výší výplaty dávky.

Možnosti výplaty dávek naleznete přehledně v tabulce pod tlačítkem (Výplaty dávek).

Dále se budete věnovat tzv. přímé úhradě a Institutu zvláštního příjemce.

Fo

	Příspěvek na bydlení	Doplatek na bydlení	Příspěvek na živobytí	Mimořádná okamžitá pomoc
Forma výplaty	peněžní	peněžní	peněžní nebo věcné, popř. v obou formách Příjemci dávky, který pobírá dávku déle než 6 měsíců v posledních 12 měsících, bude dávka vyplácena tak, že nejméně 35 % a nejvýše 65 % dávky bude vypláceno poukázkami opravňujícími k nákupu zboží ve stanovené hodnotě.	peněžní nebo věcné, popř. v obou formách
Frekvence výplaty	měsíčně	měsíčně	měsíčně, výjimka je u příspěvku na živobytí, kdy lze vyplácet dávku týdně nebo denně.	bezodkladně
Výplata	Převodem na platební účet, v hotovosti, poštovní poukázkou.		Převodem na platební účet, v hotovosti, poštovním poukazem. Prostřednictvím poukázky na hmotnou pomoc v zařízení poskytujícím sociální služby, prostřednictvím poukázky opravňující k nákupu zboží ve stanovené hodnotě nebo poukázky na přímý odběr zboží.	

Společně posuzované osoby v případech dávek pomoci v hmotné nouzi

S termínem společně posuzované osoby jste se seznámili již v předchozí kapitole.

Je třeba upozornit na to, že společně posuzované osoby při žádosti o **příspěvek na bydlení**, tedy dávek státní sociální podpory, nelze oddělit. Lze však některou osobu vyjmout. **Na jeden byt lze vyplácet vždy jen jeden příspěvek na bydlení.**

V případě dávek pomoci v hmotné nouzi nebo při žádosti o doplatek na bydlení lze v jednom bytě (obytném prostoru) vytvořit více okruhů společně posuzovaných osob a všechny mohou mít při splnění zákonných podmínek nárok na dávku. Dávka jim tak může být poskytnuta i na část bytu.

Doplatek na bydlení lze poskytovat na různé typy bydlení např.: ubytovací zařízení a sociální služby (azylové domy, domy pro seniory apod.), kde je možné poskytovat doplatky na bydlení více osobám, jež sice spolu bydlí na jednom pokoji, ale nemají k sobě žádný jiný vztah. V těchto případech na ně není pohlíženo jako na společně posuzované osoby, ale posuzují se samostatně, jak u doplatku na bydlení, tak u příspěvku na živobytí.

Rozlišení společně posuzovaných osob

V případě doplatku na bydlení lze společně posuzovanou osobu odlišit tak, že např. při ubytování v azylovém domě či ubytovně, se posuzuje každá osoba samostatně. Toto upravuje zákon č. 111/2006 Sb., zákon o pomoci v hmotné nouzi, § 8, což se poté řídí zákonem č. 110/2006 Sb., zákon o životním a existenčním minimu.

Institut přímé úhrady a úhrada prostřednictvím zvláštního příjemce

Tyto způsoby úhrady se uplatňují tehdy, pokud hrozí, že nájemce přiznanou dávku nevyužije na úhradu bydlení, nýbrž k jiným účelům. Institut přímé úhrady lze využít i v případě, že klient nedokáže s přiznanou dávkou hospodařit.

Jedná se o nástroj prevence, který lze využít k udržení bytu. Problematikou prevence ztráty bydlení se zabývá modul č. 9, kde je toto téma popsáno detailněji.

Další potřebné informace naleznete pod [>>tímto odkazem](#).

Institut přímé úhrady

Zvláštní příjemce

Toto lze využít u příspěvku na bydlení, ale i u doplatku na bydlení.

Institut přímé úhrady

Institut přímé úhrady se využívá u dávek státní sociální podpory a platí i pro celý doplatek na bydlení nebo u části doplatku na bydlení.

Ze strany ÚP ČR se jedná o přímou úhradu, která je určena na náklady na bydlení, a je vyplácena přímo příjemci těchto plateb, tedy majiteli bytu.

Takové opatření se využívá v případech, kdy hrozí, že žadatel dávky nevyužije na úhradu nákladů na bydlení nebo když s dávkami neumí hospodařit.

Institutu lze také využít v případě, kdy vlastník bytu neuhradil společenství vlastníků bytových jednotek zálohy za služby spojené s užíváním bytu nebo příspěvek do fondu oprav.

Zvláštní příjemce

Zvláštní příjemce se stanovuje v případě, že by výplata dávky žadateli zřejmě nedosáhla účelu, kterému má sloužit, či by byly poškozeny zájmy jiných osob, ke kterým se dávky vztahují, a hrozila by tak ztráta bydlení.

Této formy lze využít i z dalších vážných důvodů, např. tehdy, pokud příjemce (žadatel) nemůže výplatu přijímat.

V takovém případě se vyžaduje souhlas příjemce s ustanovením zvláštního příjemce.

Pokud se jedná o situaci, kdy příjemce ze zdravotního důvodu není schopen s dávkou nakládat, souhlas není vyžadován.

Zvláštním příjemcem může být fyzická nebo právnická osoba, pokud s ustanovením vyslovila souhlas.

U dávky doplatku na bydlení se však této možnosti úhrady nevyužívá, ale použije se institut přímé úhrady.

Shrnutí 2. kapitoly

Objasnili jste si podmínky pro vznik nároku na příspěvek na bydlení, který je primární dávkou v případě nedostatku financí na bydlení. Osvojili jste si vzorec výpočtu této dávky a rovněž jste se seznámili se všemi faktory pro možnost podání žádosti o tuto dávku.

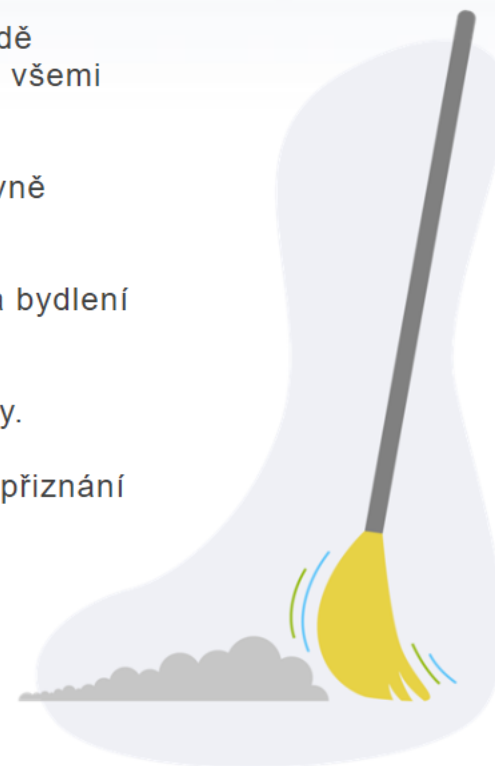
Dále jste se podrobně seznámili s dávkami pomoci v hmotné nouzi. Naučili jste se pozitivně a negativně vymezit osobu v hmotné nouzi a definovat nárok na dávky ve vztahu k bydlišti žadatele.

Dozvěděli jste se, jak se definuje doplatek na bydlení a jaké jsou postupy stanovení výše doplatku na bydlení v nestandardních typech bydlení. Znáte vzorec výpočtu pro doplatek na bydlení.

Seznámili jste se s definicí případů hodných zvláštního zřetele, a s principem opatření obecné povahy.

Dále jste se seznámili s dávkou mimořádné okamžité pomoci a se situacemi, které jsou předmětné k přiznání této dávky.

Seznámili jste se s formami výplaty dávek, s institutem přímé úhrady i institutem zvláštního příjemce.

3

Podpora v rámci hledání zaměstnání a pojistných dávek

Závěrečná kapitola modulu se věnuje aktivní politice zaměstnanosti. Ta zahrnuje nástroje, které účinným způsobem podpoří žadatele při získání zaměstnání.

Získání zaměstnání je základním preventivním prvkem v boji proti sociálnímu vyloučení žadatele a prioritním řešením žadatelovy nepříznivé sociální situace.

Kapitola se zaměřuje zejména na možnosti podpory klienta jakožto budoucího zaměstnance. Více se dozvíte také o podpůrných prostředcích zacílených na zaměstnavatele, které umožní zaměstnat uchazeče o zaměstnání s různými omezeními.

Aktivní politika zaměstnanosti

Aktivní politika zaměstnanosti je základním nástrojem boje s nezaměstnaností. V rámci aktivit, realizovaných prostřednictvím této pomoci ze strany Úřadu práce ČR, dochází k různým formám pomoci.

Jde o zajištění rovného přístupu k zaměstnání pro všechny osoby a to především ty, které jsou vymezeny v okruhu ohrožených skupin, resp. [>>přednostních skupin aktivní politiky zaměstnanosti](#).

K řešení slouží jednotlivá opatření, která umožní snazší uplatnění se na trhu práce lidem v ohrožených skupinách.

Mezi základní nástroje aktivní politiky zaměstnanosti, kterým se tato kapitola věnuje, patří:

- společensky účelná pracovní místa a veřejně prospěšné práce,
- příspěvek na podporu regionální mobility,
- příspěvek na zapracování,
- podpora zaměstnávání osob zdravotně postižených.

Cílové skupiny uchazečů o zaměstnání přednostně zařazované do nástrojů aktivní politiky zaměstnanosti:

- dlouhodobě evidovaní uchazeči o zaměstnání (déle než 12 měsíců),
- uchazeči do 30 let věku, zejména absolventi škol bez praxe,
- uchazeči starší 50 let věku,
- osoby se zdravotním postižením,
- rodiče vracející se z mateřské nebo rodičovské dovolené,
- uchazeči, u kterých je důvodný předpoklad dlouhodobé evidence,
- uchazeči, kterým je potřeba věnovat zvýšenou péči z jiného důvodu bránícího jejich vstupu na volný trh práce, např. ohrožení sociální exkluzí z důvodu setrvávání v dlouhodobé nezaměstnanosti.

Ak

Nástroje aktivní politiky zaměstnanosti zaměřené na umístění klienta na trh práce

Společensky účelná pracovní místa

Společensky účelná pracovní místa jsou taková místa, která zaměstnavatel obsazuje na základě dohody s Úřadem práce ČR uchazeči o zaměstnání, kterým nelze zajistit pracovní uplatnění jiným způsobem.

Žádost o příspěvek na zřízení společensky účelného pracovního místa uchazečem o zaměstnání za účelem výkonu samostatné výdělečné činnosti: žádost je posuzována podle kvality podnikatelského záměru a podle oboru činnosti s ohledem na udržitelnost podnikání. Výše příspěvku je posuzována dle předpokládaných kalkulovaných nákladů a předpokládaného oboru činnosti.

Veřejně prospěšné práce

Veřejně prospěšnými pracemi se rozumí časově omezené pracovní příležitosti spočívající zejména v údržbě veřejných prostranství, úklidu a údržbě veřejných budov a komunikací nebo jiných obdobných činnostech ve prospěch obcí nebo ve prospěch státních nebo jiných obecně prospěšných institucí. Tyto pozice jsou vytvářeny na krátkou dobu, nejdéle však na 12 měsíců, a taktéž na společensky účelné pracovní místo je příspěvek Úřadem práce ČR hrazen po dobu 12 měsíců. Za jiné obdobné činnosti lze považovat práci osobního asistenta osob se zdravotním postižením, pomocné práce v oblasti charity, pomocné práce v oblasti sociální a kulturní, pomocné práce ve školách a při údržbě sportovišť. Výše finančního příspěvku na úhradu mzdových nákladů zaměstnance může být ÚP ČR poskytována až do výše skutečných mzdových nákladů, včetně sociálního a zdravotního pojištění.

Minimální a zaručená mzda

V rámci politiky zaměstnanosti je kladen důraz také na odměnu za vykonanou práci. Je důležité vědět, jakou cenu má práce člověka, který nastoupí do zaměstnání. Některé pracovní pozice jsou hodnoceny minimální mzdou, odbornější a zodpovědnější pozice mají na trhu práce cenu vyšší. Proto se rozlišuje minimální mzda, a zaručená mzda.

Minimální mzda

Je to nejnižší právně přípustná mzda, kterou je zaměstnavatel povinen poskytovat zaměstnanci za práci v pracovněprávním vztahu. Je to také minimální cena, za kterou mohou pracovníci prodávat svou pracovní sílu.

Pro rok 2021 platí výše minimální hrubé mzdy 15 200 Kč při plném úvazku.

Zaručená mzda

Od roku 2007 je zavedený pojem zaručená mzda, který na rozdíl od minimální mzdy stanoví nejnižší cenu práce s ohledem na složitost, odpovědnost a namáhavost vykonávané práce. Jedná se o mzdu nebo plat, na kterou zaměstnanci vzniklo právo podle zákoníku práce, smlouvy, vnitřního předpisu, mzdového nebo platového výměru za stanovenou týdenní pracovní dobu 40 hodin.

Rozlišujeme 8 skupin pracovního zařazení a podle tohoto se stanovuje zaručená mzda.

Minimální mzda se uvádí v hrubém příjmu.

Příspěvek na podporu regionální mobility

Dalším nástrojem aktivní politiky zaměstnanosti je příspěvek na podporu regionální mobility resp. příspěvek na dojížděku.

Tento příspěvek náleží:

- uchazeči o zaměstnání, který je vedený v evidenci uchazečů o zaměstnání nepřetržitě **déle než 5 měsíců**,
- uchazeči o zaměstnání, který nemá v regionu vhodnou nabídku práce vzhledem ke své kvalifikaci, dosavadní praxi, věku, péči o dítě, zdravotnímu stavu,
- uchazeči, který byl propuštěný v důsledku hromadného propouštění o zaměstnání,
- zájemci o zaměstnání vedeného v evidenci Úřadu práce ČR, který by nezískal zaměstnání z důvodu, že je oznámené hromadné propouštění zaměstnanců.

Příspěvek na zapracování

Další podporou zaměstnávání je příspěvek na zapracování. Ten se poskytuje max. po dobu 3 měsíců, a to ve výši poloviny minimální mzdy měsíčně.

Příspěvek není nárokový.

Příspěvek na zapracování může být poskytnut v souladu s ustanovením § 116 zákona o zaměstnanosti na částečné pokrytí nákladů, které mohou vzniknout v souvislosti se zapracováním uchazeče o zaměstnání, kterého zaměstnavatel přijme z evidence Úřadu práce ČR.

Takovými náklady jsou například náklady na mzdu jiného zaměstnance, který se jeho zapracování bude věnovat místo své práce, či náklady na zkušební materiál. Budoucí zaměstnanec musí být na trhu práce obtížně umístitelný a je mu proto při zprostředkování zaměstnání věnována zvýšená péče (informace sdělí pracoviště Úřadu práce ČR, v jehož evidenci je budoucí zaměstnanec veden).

Příspěvek je vyplácen zpětně na základě písemné dohody, uzavřené s Úřadem práce ČR. Při porušení podmínek, sjednaných v dohodě, nebude příspěvek vyplácen. Nástup zaměstnance do pracovního poměru může být uskutečněn až po uzavření dohody s Úřadem práce ČR.

Příspěvek na zřízení pracovního místa pro osobu se zdravotním postižením

Osoba se zdravotním postižením patří do cílové skupiny osob, které jsou zařazovány přednostně do nástrojů aktivní politiky zaměstnanosti.

Úřad práce ČR podporuje zaměstnávání těchto osob formou tzv. Pracovního místa zřízeného pro osobu se zdravotním postižením. Tím se rozumí místo, které zaměstnavatel zřídil pro osobu se zdravotním postižením na základě písemné dohody uzavřené s Úřadem práce ČR. Dohoda se uzavírá na dobu 3 let. Úřad práce ČR může uzavřít dohodu i s osobou se zdravotním postižením, která se rozhodne vykonávat samostatnou výdělečnou činnost.

Na základě dohody poskytuje Úřad práce ČR finanční příspěvek na pořízení předmětů potřebných ke zřízení pracovního místa pro osobu se zdravotním postižením.

Příspěvek na podporu zaměstnávání osob se zdravotním postižením na chráněném trhu práce

Příspěvek lze poskytnout pouze tehdy, pokud je účinná dohoda o uznání zaměstnání za zaměstnavatele na chráněném trhu práce. Za chráněný trh práce je považována ta situace, když zaměstnavatel zaměstnává více než 50 % OZP z celkového počtu svých zaměstnanců.

Podmínky přiznání příspěvku jsou zakotveny v [>>§ 78 zákona o zaměstnanosti](#).

Příspěvkem jsou nahrazovány skutečně vynaložené prostředky na mzdy nebo platy v měsíční výši 75 % skutečně vynaložených prostředků na mzdy nebo platy na zaměstnance v pracovním poměru, který je OZP, včetně pojistného na sociální zabezpečení a pojistného na veřejné zdravotní pojištění.

Kromě výše uvedeného může nastat i mimořádná situace jako v roce 2020/21, kdy se řešila situace s pandemií Covid-19. Toto se velmi silně dotklo trhu práce.

Kliknutím na ikonu se dozvíte více o typech mimořádných opatření na podporu udržení pracovních míst v pandemické situaci.

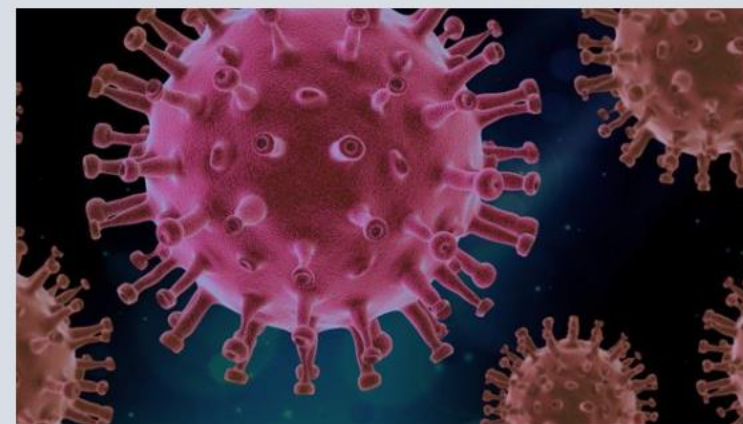

OZP = osoba se zdravotním postižením

Epidemie

Pokud období, za které je příspěvek žádán, spadá do doby platnosti mimořádného opatření při epidemii, zaměstnavatel může v rámci žádosti o příspěvek uplatňovat u Úřadu práce ČR pro účely stanovení výše příspěvku také **náhrady mzdy nebo platu poskytnuté zaměstnancům při překážkách v práci na straně zaměstnavatele.**

Pojistné dávky

S aktivní politikou zaměstnanosti souvisí pojistné dávky, které jsou hrazeny z pojistného na sociální zabezpečení, jehož vyměřovacím základem jsou hrubé mzdy zaměstnanců.

Pojistné na sociální zabezpečení (zkráceně sociální pojištění) se skládá z příspěvku na státní politiku zaměstnanosti, nemocenského pojištění a důchodového pojištění. Důchodové a nemocenské pojištění je založeno na pojistném principu, tj. na pravidelném placení pojistného.

V rámci zajištění osoby v době, kdy nemůže vykonávat své zaměstnání, existuje pomoc ve formě dávek nemocenského a důchodového pojištění, které spadají do skupiny pojistných dávek.

Podpora prostřednictvím dávek vzniká i v případě, kdy je osoba registrovaná na Úřadu práce ČR jako uchazeč o zaměstnání.

Dávky nemocenského pojištění

Dávky důchodového pojištění

Dávka podpory v nezaměstnan.

Lidé, kteří jsou aktivní na sociálním pojištění jsou finančně zabezpečeni v době nemožnosti výkonu práce.

Dávky nemocenského pojištění a jejich výše:

Nemocenská (výše dávky je: do 30. dne - 60 % redukováného denního vyměřovacího základu,
od 31. dne do 60. dne - 66 % redukováného denního vyměřovacího základu,
od 61. - 72 % redukováného denního vyměřovacího základu).

Peněžitá pomoc v mateřství (výše peněžité pomoci v mateřství za kalendářní den činí 70 % denního vyměřovacího základu).

Dávka otcovské poporodní péče („otcovská“) (výše otcovské za kalendářní den činí 70 % denního vyměřovacího základu).

Ošetřovné (výše ošetřovného za kalendářní den činí 60 % denního vyměřovacího základu).

Dlouhodobé ošetřovné (výše dlouhodobého ošetřovného za kalendářní den činí 60 % denního vyměřovacího základu).

Vyrovňovací příspěvek v těhotenství a mateřství (jedná se o rozdíl mezi denním vyměřovacím základem před převedením zaměstnankyně na jinou práci a průměrem jejich započitatelných příjmů připadajícím na jeden kalendářní den v jednotlivých kalendářních měsících po převedení na novou práci).

Dávky důchodového pojištění:

- starobní důchod,
- invalidní důchod,
- vdovský a vdovecký důchod,
- sirotčí důchod.

Výše důchodu se skládá ze základní výměry a z procentní výměry.
Základní výměra se stanoví procentní sazbou z průměrné mzdy.
Procentní výměra se stanoví procentní sazbou z výpočtového základu.

Dávka podpory v nezaměstnanosti

Tuto dávku poskytuje Úřad práce ČR na rozdíl od dávek nemocenského a důchodového pojištění (ty jsou vypláceny prostřednictvím České správy sociálního zabezpečení).

Všeobecně se uchazečům o zaměstnání registrovaným na Úřadu práce ČR vyplácí podpora v nezaměstnanosti, což je podrobně popsáno v zákoně č. 435/2004 Sb. o zaměstnanosti.

Další dávkou v nezaměstnanosti je dávka podpory při rekvalifikaci, která je poskytována registrovaným uchazečům o zaměstnání v případě, kdy si zvyšují svou odbornou kvalifikaci prostřednictvím akreditovaných rekvalifikačních kurzů dle zákona č. 435/2004 Sb. o zaměstnanosti.

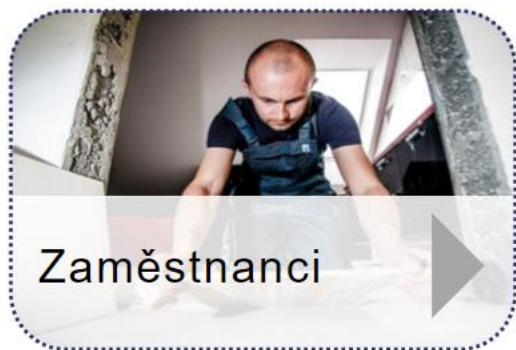

Zdravotní pojištění

Slouží k úhradám zdravotní péče každého občana.

Vzniká narozením občana, který má trvalý pobyt na území České republiky. U toho, kdo není trvale hlášený k pobytu v České republice pak tato povinnost vzniká započítáním zaměstnání v České republice nebo získáním trvalého pobytu v České republice.

Vyměřovací základ pro úhradu zdravotního pojištění je rozdílný podle typu plátců. O typech plátců se více dozvíte při kliknutí na následující ikony.

Zdravotní pojištění je povinné, musí být hrazeno za každého občana.

Zaměstnanci

Zdravotní pojištění se u zaměstnanců hradí z příjmů, a to odvody za zaměstnance, ale i zaměstnavatele. Osoby, které nesplňují statut tzv. státního pojištěnce si musí zdravotní pojištění hradit sami podle nařízené částky pro aktuální rok. Zaměstnanec odvádí 4,5 % a zaměstnavatel za zaměstnance 9 % z hrubé mzdy.

LNÍ BYDLENÍ

Osoby samostatně výdělečně činné (OSVČ) a osoby bez zdanitelného příjmu

Osoby, které pracují jako OSVČ nebo naopak osoby, které nejsou v evidenci uchazečů o zaměstnání Úřadu práce ČR, nebo ti, kteří vykonávají práci na dohodu o pracovní činnosti či dohodu o provedení práce a jejich příjem je pod hranicí povinnosti odvádět zdravotní pojištění, si musí zdravotní pojištění hradit sami.

U OSVČ se pro rok 2021 jedná o částku měsíční zálohy ve výši 2 393 Kč.

Pro osoby bez zdanitelného příjmu je pak minimální pojistná částka stanovena na 2 052 Kč.

Státní pojištěnci

Existují i pojištěnci, za které platí zdravotní pojištění stát.

Jsou to nezaopatřené děti, příjemci rodičovského příspěvku, nebo osoby, které pobírají peněžitou pomoc v mateřství. Dále se jedná o uchazeče o zaměstnání a to i o ty, kteří přijali krátkodobé zaměstnání. Zahrnujeme zde i osoby pobírající dávku pomoci v hmotné nouzi a osoby s nimi společně posuzované.

Státním pojištěncem je i ten, kdo je závislý na péči druhé osoby ve II., III. i IV. stupni a ten, kdo je v invaliditě III. stupně.

Také ty pečující osoby, které pečují o osoby mladší 10 let, které jsou závislé na péči jiné osoby ve stupni I.

Osoby ve výkonu zabezpečovací detence nebo vazby, osoby ve výkonu trestu odnětí svobody nebo osoby ve výkonu ústavního ochranného léčení se řadí také mezi státní pojištěnce.

Málo známé je i to, že osoba, která celodenně pečuje nejméně o 2 děti do 15 let, nebo ten, kdo dlouhodobě vykonává dobrovolnickou službu, mají také statut státního pojištěnce a je tedy zdravotní pojištění za tuto osobu hrazeno státem.

Shrnutí 3. kapitoly

Ve třetí kapitole jste se seznámili s nástroji aktivní politiky zaměstnanosti, které jsou zaměřeny na umístění klientů na trh práce.

Definovali jste si cílové skupiny uchazečů o zaměstnání, které jsou přednostně zařazované do nástrojů aktivní politiky zaměstnanosti.

Vysvětlili jste si společensky účelná pracovní místa, veřejně prospěšné práce, příspěvek na regionální mobilitu, příspěvek na zapracování a podporu zaměstnávání osob zdravotně postižených.

V závěru kapitoly jste se věnovali pojistným dávkám.

A jste na poslední stránce modulu

Modul se věnuje pojistným a nepojistným dávkám, přičemž je primárně zaměřen na problematiku řešení bydlení klienta.

Po rozdělení a výčtu pojistných a nepojistných dávek se zaměřuje na dávky státní sociální podpory. Zde podrobně rozvádí především příspěvek na bydlení a definuje faktory, které tuto dávku ovlivňují.

Druhá kapitola se zabývá problematikou dávek pomoci v hmotné nouzi. Modul se soustředí především na doplatek na bydlení a příspěvek na živobytí a mimořádnou okamžitou pomoc. Opět jsou zmíněny všechny okolnosti, které mají vliv na přiznání i výši těchto dávek.

Poslední kapitola je věnována aktivní politice zaměstnanosti. Věnuje se zejména nástrojům užívaným pro podporu získání zaměstnání klienta jako základního nástroje prevence zajištění si vlastních příjmů pro zajištění bydlení. Na konci třetí kapitoly modul shrnuje pojistné dávky a jejich význam v rámci aktivní politiky zaměstnanosti.

Ukončit modul

